

Gevangeniswezen krijgt coronarichtlijnen

De genomen maatregelen zijn bemoedigend en lijken alvast in overeenstemming te zijn met de positieve verplichting uit artikel 3 EVRM om de gezondheid en het welzijn van de gedetineerde op adequate wijze te verzekeren.

Met een kb van 9 april 2020 heeft de minister van Justitie een aantal maatregelen en modaliteiten in het leven geroepen die de leef- en werkomstandigheden in de gevangenis regelen tijdens de coronacrisis.

Laurens Claes

Het behoeft weinig betoog dat Covid-19 een ongeziene impact heeft op het dagelijks leven van de 'vrije' burgers in de samenleving. Dat het coronavirus ook een grote uitdaging met zich meebrengt voor zij die gedurende deze crisis *intra muros* vertoeven, moet ook worden belicht. De bijzondere omstandigheden van deze crisis vergen aanpassingen van zowel de gedetineerden als het gevangenispersoneel. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) waarschuwd in haar rapport dat burgers die van hun vrijheid zijn beroofd, kwetsbaarder zijn voor de besmetting met het coronavirus dan de algemene bevolking wegens de gesloten omstandigheden waarin zij voor langere tijd samenleven. Daarbij komt dat gevangenis kunnen fungeren als een bron van infectie en verspreiding van besmettelijke ziekten, zowel binnen als buiten de gevangenis. Bovendien vreest de WHO dat de inspanningen om Covid-19 in de gemeenschap onder controle te krijgen waarschijnlijk zullen mislukken als er niet ook in gevangenis en andere detentieplaatsen wordt geïnvesteerd in sterke maatregelen. De link tussen de gezondheidstoestand binnen de gevangenis en

de volksgezondheid ligt zo voor de hand. In een verklaring van 6 april riep de Commissaris voor de Mensenrechten alle lidstaten op om dringend een humaan en allesomvattend crisisplan aan te nemen en uit te voeren dat tegemoetkomt aan de noden van de (gevangenisverlatende) gedetineerden en het gevangenispersoneel. Intussen heeft minister van Justitie Geens met het kb nr. 3 van 9 april 2020 een aantal maatregelen en modaliteiten in het leven geroepen met als doel het garanderen en bevorderen van de leef- en werkomstandigheden in de gevangenis.

INTERNE RECHTSPPOSITIE

Op het niveau van de interne rechtspositie bepalen de richtlijnen van het DG EPI dat het basisregime gegarandeerd blijft. Zo behouden gedetineerden hun recht op individuele wandeling (eventueel samen met celgenoot), telefonie, briefwisseling en individuele eredienst. Ook de toegang tot medische zorgen, directie, PSD, externe hulpverlening en de advocaat blijven verzekerd, weliswaar met inachtneming van *social distancing*. Daarentegen werden alle niet-professionele bezoeken (inclusief familiaal, ongestoord en bezoek achter glas) opgeschort, zij het dat aan de gedetineerden bij wijze van compensatie tweemaal twintig

euro bekrediet werd toegekend. In tegenstelling tot in Nederland bleken technische oplossingen zoals videochatten evenwel niet mogelijk. De werkhuizen blijven gewoon geopend, met dien verstande dat gedetineerden met huishoudelijke taken verplicht beschermingsmateriaal zullen dragen. Inkomende gedetineerden worden veertien dagen in preventieve isolatie geplaatst in een monocoel, al kan hen wegens de overbevolking een meerpersoonscel worden toegewezen, mits geen van de celgenoten symptomen van Covid-19 vertonen en zij op dezelfde datum in isolatie werden geplaatst. Bij verplaatsingen en contact met het personeel zijn zij verplicht om een mondkapje te dragen. Wanneer bij de dagelijkse temperatuurmeting symptomen van het virus worden vastgesteld, wordt de gevangenisarts onmiddellijk verwittigd. Die kan beslissen tot medische isolatie en het afnemen van een test. Alle 'verdachte' gevallen (bijvoorbeeld gedetineerden met een acute infectie van de bovenste luchtwegen en koorts) mogen in medische isolatie worden geplaatst op beslissing van de gevangenisdirecteur. Hetzelfde geldt voor de gedetineerden die na een test effectief besmet bleken. Wel moet de geneesheer die patiënten zo snel mogelijk onderzoeken om de isolatie te bevestigen dan wel op te heffen.

EXTERNE RECHTSPPOSITIE

Het kb voorziet in de eerste plaats in de mogelijkheid van een onderbreking van de strafuitvoering voor de duur van de coronapandemie. De uitvoering van de vrijheidsstraf wordt aldus opgeschort (artikel 6). Vereist is dat de veroordeelde al een penitentiair verloop goed doorbracht of behoort tot een risicogroep van kwetsbare personen voor de ontwikkeling van ernstige symptomen van Covid-19. De beslissing wordt genomen door de directeur na analyse van de gezondheids- en maatschappelijke risico's. Seksuele delinquenten, personen veroordeeld voor terrorisme of veroordeelden die een straf in uitvoering hebben waarvan het totaal hoger is dan tien jaar komen niet aanmerking (artikel 7).

Ten tweede kan de gevangenisdirecteur een vervroegde invrijheidsstelling toekennen aan veroordeelden die zich op zes maanden van hun strafeinde bevinden, na beoordeling van de haalbaarheid en toetsing aan enkele criteria. Tijdens die proefperiode moet de veroordeelde enkele voorwaarden naleven, op straffe van een herroeping. Naast die categorieën zijn ook veroordeelden die ter beschikking zijn gesteld van de SURB en veroordeelden zonder wettig verblijf uitgesloten van deze modaliteit (artikel 15). Tot slot werd bepaald dat de uitvoering van alle toegekende uitgaansvergunningen, penitentiaire verloven of beperkte de-

tentie wordt opgeschort zolang de coronamaatregelen van kracht zijn (artikel 14). Het zou immers contraproductief zijn mochten veroordeelden die niet in strafonderbreking kunnen worden geplaatst, toch nog verder de gevangenis kunnen verlaten en opnieuw betreden. De maatregelen gelden van 18 maart tot en met 3 mei 2020, onder voorbehoud van een eventuele verlenging.

GEZONDHEID VAN GEDETEINEERDEN

De genomen maatregelen zijn bemoedigend en lijken alvast in overeenstemming te zijn met de positieve verplichting uit artikel 3 EVRM om de gezondheid en het welzijn van de gedetineerde op adequate wijze te verzekeren. De lidstaten zijn onder meer verplicht om ernstig zieke gedetineerden over te brengen naar een ziekenhuis of desnoods zelfs in vrijheid te stellen als hun toestand niet langer verenigbaar is met de detentie. Zo werd in de gevangenis van Brugge een gedetineerde met ernstige ademhalingsproblemen overgeplaatst naar de intensieve afdeling.

Ook lijkt rekening te zijn gehouden met kwetsbare gedetineerden zoals ouderen, bij wie de detentieomstandigheden moeten worden aangepast aan hun specifieke noden. Voor gezonde gedetineerden zou de toestand in de gevangenis volgens de Gentse KI alvast conform artikel 3 EVRM zijn. Betreurenswaardig is wel dat de educatieve en sportieve activiteiten *on hold* zijn gezet, wat bij sommige gedetineerden frustraties in de hand zou kunnen werken. Intussen trachten vzw's een beperkt cultuuraanbod (boeken en creatieve opdrachten op de cel...) te garanderen. Het valt overigens af te wachten of de overbevolking waarmee onze gevangenis te kampen hebben geen extra zout in de wonde zal strooien, nu dat fenomeen de uitvoering van complete isolatie en social distancing in realiteit onmogelijk maakt...

Laurens Claes is mandaatassistent en doctorandus strafrecht aan de faculteit Rechten van de Universiteit Antwerpen.

KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake de strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19, BS 9 april 2020.

World Health Organization, *Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention. Interim guidance, 15 maart 2020, te consulteren op www.euro.who.int.*

Spano nieuwe president EHRM

De IJslandse rechter Robert Spano wordt volgende maand de jongste president ooit van het Europees Mensenrechtshof. Spano is 47, en is door

zijn mederechters verkozen voor termijn van drie jaar. Hij volgt de Griek Linos-Alexandre Siciliano op. Spano zetelt al zes jaar in het EHRM.

Coronarichtlijnen OVB/OBFG

De advocatenordes OVB en OBFG hebben samen deontologische richtlijnen opgesteld naar aanleiding van de coronamaatregelen. Daarbij leggen ze de nadruk op de solidariteit die de beroepsgroep moet tonen tegenover de maatschappij en elkaar. Die solidariteit steunt op de basiswaarden van de advocatuur en maakt integraal deel uit van de deontologie van de advocaat. Zij hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid en moeten loyaal en collegiaal optreden. De stafhouders waken voor het laakbaar gedrag van sommigen en zullen optreden waar nodig.

De ordes gaven daarbij nog enkele praktijkvoorbeelden van wat advocaten mogen en niet mogen volgens hun deontologie en het economisch recht.

Zo kan gratis eerstelijnsadvies, maar advocaten moeten het goed kaderen. Zo moeten zij vooraf duidelijk meedelen wat dat eerste advies precies omvat, vanaf wanneer de dienstverlening niet meer kosteloos is en hoe de prijs dan wordt berekend.

Reclame voor dat gratis advies kan, als ze daarmee geen wettelijke of deontologische regels schenden zoals de waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid van hun beroep.

Advocaten mogen spontaan mondeling, schriftelijk of op een andere wijze een potentiële cliënt mag contacteren voor een bepaalde opdracht. Maar zij mogen bijvoorbeeld niet opstellen aan de ingang van een ziekenhuis en er patiënten of hun familieleden aanspreken en voorstellen om een bepaalde procedure te starten tegen het ziekenhuis of een arts.

Hervorming OVB

De Orde van Vlaamse Balies heeft een nieuw reglement van orde met daarin tal van hervormingen, zowel wat werking en functioneren betreft als op het gebied van structuur en organisatie. Er is onder meer

KORT

gekozen voor een beperkte samenstelling van de algemene vergadering, een rechtstreekse verkiezing van de afgevaardigden, de verkiezing van een voorzitter, de oprichting van commissies bij de raad van bestuur en een snellere, versoepelde manier om reglementen te bespreken. Volgens de OVB gaat het om noodzakelijke aanpassingen om haar meer slagkracht te geven en voor te bereiden op de uitdagingen van de toekomst.

Het is voor het eerst in meer dan vijftien jaar dat het reglement van orde op zo'n verregaande manier wordt aangepast. Het nieuwe reglement werd op 27 november 2019 aangenomen door de Algemene Vergadering, maar het is pas nu het bij KB is bekrachtigd dat het ook effectief in werking kan treden. En dat sinds 24 maart 2020.

Virtuele akte

Mensen hoeven tijdelijk niet langer naar het notaris-kantoor te gaan om notariële akten te ondertekenen. De plenaire Kamer heeft unaniem een wetsvoorstel in die zin van CD&V-fractie leider Servais Verherstraeten goedgekeurd.

De Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat Fednot kondigde eerder deze maand al aan dat

burgers niet langer naar het notaris-kantoor zouden moeten gaan om akten te ondertekenen. Dankzij een digitale volmacht kan een vertrouwenspersoon of notariële medewerker die ondertekenen. De maatregel kadert in de inspanningen om het coronavirus in te dijken.

De Kamer heeft het wetsvoorstel in die zin donderdagavond goedgekeurd. Het volstaat dat de burger aan een notarismedewerker of vertrouwenspersoon die zich wel naar het notaris-kantoor begeeft een digitale volmacht geeft via een videoconferentie die door de notaris wordt opgezet. Daar is wel een identificatie met een elektronische identiteitskaart en de juiste pincode of met de app 'itsme' voor nodig. Het wetsvoorstel bepaalt ook onder meer nog dat gerechtsdeskundigen, beëdigde vertalers en tolken, magistraten, assessoren, lekenrechters, gerechts-personeel, advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders hun eed bij schriftelijke verklaring kunnen afleggen, dat notariële organen via videoconferentie kunnen samenkomen en dat de termijnen in het kader van gerechtelijke verkopen en vrijwillige verkopen onder gerechtelijke vorm eenmalig verlengd worden.

Alle benoemingen en aanwijzingen in de magistratuur leest u op www.legalworld.be

